

Programové typy, programy vo verejnom záujme (právny rámec, definície, špecifikácia, metodika výpočtu)

Schválené na zasadnutí Rady dňa 21.10.2008

Úvod

Dňa 6.3.2001 Rada schválila materiál, ktorým okrem iného určila špecifikáciu programových typov pre rozhlasové a televízne vysielanie. Materiál bol po schválení zaradený na internetovú stránku Rady ako informačná pomôcka pre vysielateľov a žiadateľov o licenciu. Prijatím zákona o digitalizácii sa v danom materiáli stali odkazy na niektoré ustanovenia neaktuálnymi a zmenil sa taktiež spôsob výpočtu podielov programov vo verejnom záujme. Z uvedeného dôvodu ako aj na základe praxe vyplývajúcej z konzultácií s vysielateľmi na tému problematiky programových typov bol vypracovaný nový materiál, obsahom ktorého okrem už spomínanej aktualizácie (súvisiacej s prijatím zákona o digitalizácii) sú v porovnaní s pôvodným materiálom (zo 6.3.2001) aj:

- stručná charakteristika jednotlivých programových typov
- zmena pri programových typoch pre rozhlasové vysielanie (do žiadosti o licenciu a do rozhodnutia o licencií sa pri programových typoch pre rozhlasové vysielanie radí aj *ostatný program* - charakteristika vid' nižšie)
- zmena pri programových typoch pre televízne vysielanie (do žiadosti o licenciu a do rozhodnutia o licencií je zaradený aj programový typ *detské programy*)
- zmenený postup pri výpočte programov vo verejnom záujme, súvisiaci predovšetkým so znením § 27 ods. (7) písm. h) zákona č.220/2007 Z.z
- stanovenie odchýlky v prípade monotypovej televíznej programovej služby

Programové typy, programy vo verejnom záujme (právny rámec, definície, špecifikácia, metodika výpočtu)

Podľa zákona č.308/2000 Z.z. o vysielaní a retransmisii a zákona č.220/2007 Z.z. o digitálnom vysielaní Rozhodnutie o udelení licencie má okrem iných náležitostí obsahovať aj podiely programových typov a podiel vysielacieho času vyhradeného vysielaniu programov vo verejnom záujme. Tieto údaje sú preto aj súčasťou formulára Žiadosti o licenciu, ktorý musí žiadateľ vyplniť (§ 46 ods.1 písm.j) a k) zákona č.308/2000 Z.z., § 27 ods. (7) písm.g) a h) zákona č.220/2007 Z.z.).

1. PROGRAMOVÉ TYPY

Aktuálny právny rámec

Zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní retransmisii:

§ 5 ods. (1): „Do pôsobnosti rady v oblasti výkonu štátnej správy patrí:

f) určovať programové typy a posudzovať zaradenie komunikátu do vysielateľom zvoleného programového typu alebo k doplnkovému vysielaniu, “

§ 46 ods. (1): „*Žiadosť o licenciu obsahuje tieto údaje:*

j) špecifikáciu programových typov,

§ 49 ods. (4): „*Rozhodnutie o udelení licencie obsahuje tieto náležitosti:*

g) podiely programových typov, “

Zákon č.220/2007 Z.z. o digitálnom vysielaní:

§ 26 ods.(1): „*Žiadosť o udelenie licencie na digitálne vysielanie obsahuje tieto údaje:*

j) špecifikáciu programových typov,

§ 27 ods.(7): „*Rozhodnutie o udelení licencie na digitálne vysielanie obsahuje:*

g) podiely programových typov vo vysielaní programovej služby podľa špecifikácie určenej radou,

Špecifikácia programových typov

Dňa 6.3.2001 Rada schválila materiál, ktorým, okrem iného, **určila špecifikáciu programových typov pre rozhlasové a televízne vysielanie.**

Tieto sa v žiadosti o licenciu a v rozhodnutí o udelení licencie vymedzujú nasledovne:

Pre televízne vysielanie:

Podiely programových typov v mesiaci (ojedinele v týždni) určené podľa programovej skladby xy:

a) Programová služba (100%):

Doplnkové vysielanie - max. %

Programy - min. % (z toho preberaný program - %)

b) Programy (100%):

Spravodajstvo - %

Publicistika:

1) polit. publicistika - %

2) ostatná publicistika - %

Dokumentárne programy - %

Dramatické programy - %

Zábavné programy - %

Hudobné programy: - %

Vzdelávacie programy - %

Náboženské programy - %

Detské programy - %

Šport - %

Odchýlka vo vysielaní je prípustná pri jednotlivých programových typoch vo výške 1/5 deklarovaného percentuálneho podielu (plus alebo minus) s výnimkou spravodajstva a publicistiky, kde je možná len smerom nahor.

Pri monotypovej programovej službe, t.j. takej, kde najmenej 80% relácií vysielania patrí do skupiny relácií vysielania tvoriacich jeden programový typ alebo je jej vysielanie úplne vyhradené iným zložkám programovej služby než reláciám vysielania (§ 3 ods. (4) zákona č.220/2007 Z.z. o digitálnom vysielaní) je odchýlka vo vysielaní pri jednotlivých programových typoch prípustná vo výške 1/4 deklarovaneho percentuálneho podielu, avšak s podmienkou, že pri programovom type predstavujúcom monotyp programovej služby nie je odchýlka prípustná pod hranicu 80% . Znamená to, že podiely ostatných programových typov i v prípade odchýlok vo vysielaní môžu spolu tvoriť maximálne 20%.

Príklad podielov programových typov monotypovej televíznej programovej služby zameranej na dokumentárne programy:

a) Programová služba (100 %):

Doplnkové vysielanie – max. 30 %

Programy – min. 70 % (z toho preberaný program – 0 %)

b) Programy (100 %):

Spravodajstvo – 1 %

Publicistika:

1) polit. publicistika – 0 %

2) ostatná publicistika – 10 %

Dokumentárne programy – 80 %

Dramatické programy – 3 %

Zábavné programy – 0 %

Hudobné programy – 0 %

Vzdelávacie programy – max. 6 %

Detské programy – 0 %

Náboženské programy – 0 %

Šport – 0 %

Do programového typu **Spravodajstvo** sa započítavajú programy, ktoré obsahujú aktuálne správy (obrazové, čítané alebo kombinované) z domova a zo zahraničia, informácie o počasí, dopravnej situácii, športe a ktoré žánrovo zodpovedajú charakteristike spravodajstva. Spravodajstvo stojí na informáciách a faktoch, sprostredkúva rozmanité a spoločensky podstatné informácie odrážajúce myšlienkovú pluralitu spoločnosti a slúžiace verejnosti k utváraniu vlastných názorov. Preto má byť spravodajstvo objektívne, t.j. presné, vyvážené, aktuálne, jasné, zrozumiteľné a nestranné, na rozdiel od publicistiky nemá obsahovať redaktorov či moderátorov názor, má iba tlmočiť fakty.

Do programového typu **Publicistika** sa radia programy, ktoré žánrovo zodpovedajú charakteristike publicistiky. Publicistika okrem informácií obsahuje, na rozdiel od spravodajstva, názor, hodnotenie, zahŕňa súde, postoje, kombinuje analytický a syntetický prístup, jej výsledkom je poznanie a prípadne presvedčenie a získanie recipienta. Na základe zamerania je publicistika v programových typoch rozdelená na politickú a ostatnú. Do programového typu **1) politická publicistika** sa započítavajú programy typu: diskusia o aktuálnych problémoch, komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam a názory politikov na jednotlivé témy (§ 3 písm. l) zák. č. 308/2000 Z. z.).

Do programového typu **2) ostatná publicistika** sa započítavajú tie publicistické programy, ktoré nie sú politickou publicistikou, t.j. ostatné diskusné relácie, ďalej napr. komentáre, investigatívna, občianska publicistika, magazíny, medailóny, profily, glosy, mozaiky a pod.

Do programového typu **Dokumentárne programy** sa započítavajú dokumenty s rôznou tematikou, pričom ide o programy podávajúce dôkazy o osobách, javoch, udalostiach alebo o dobe všeobecne a predovšetkým založené na princípe dokumentárneho zobrazovania skutočnosti metódou priamych a konkrétnych svedeckých výpovedí v podobe autentického, dôkazového a faktograficky čo najplnohodnotnejšieho obrazu a zvuku.

Do programového typu **Dramatické programy** sa započítavajú programy, ktorých obsah je založený na fikcii, ide o filmy, seriály, série, sitcomy, inscenácie a pod.

Do programového typu **Zábavné programy** sa započítavajú programy, ktoré sú obsahovo zamerané na zábavu, prípadne ich súčasťou môže byť hudba. Do tohto typu programov možno zaradiť programy typu show, tiež súťaže, hry a pod.

Do programového typu **Hudobné programy** sa započítavajú programy, ktoré sú výlučne zamerané na hudbu, obsahujú hudbu a kde je hudba dominantným prvkom. Hudba je zameraná na určitý žáner, štýl alebo obdobie.

Do programového typu **Vzdelávacie programy** sa započítavajú programy, ktoré prinášajú informácie v náučnej podobe a ktoré sledujú predovšetkým didaktické ciele, tj. doplňovanie a rozvíjanie poznatkov divákov.

Do programového typu **Náboženské programy** sa započítavajú programy, ktoré sa obsahovo a tematicky zameriavajú na náboženstvo a témy s ním spojené. Patria sem napríklad omše, programy prezentujúce náboženskú činnosť a pod.

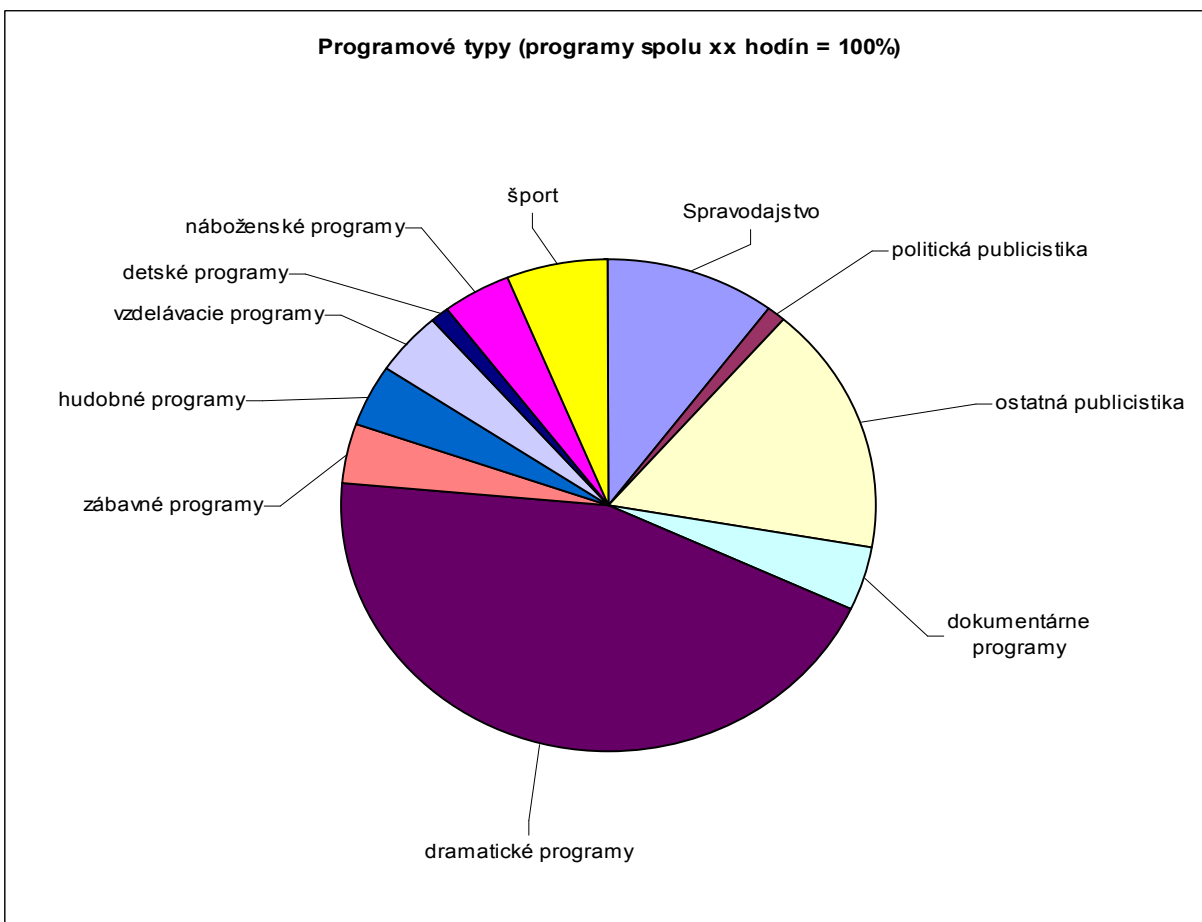
Do programového typu **Detské programy** sa započítavajú programy, ktoré sú vhodné a určené pre vekovú skupinu maloletých do 12 rokov, t.j. programy definované v § 3 Vyhlášky MK SR č.589/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o jednotnom systéme označovania, cit.: *„Audiovizuálne diela, zvukové záznamy umeleckého výkonu, multimediálne diela, programy alebo iné zložky programovej služby sa klasifikujú ako vhodné pre vekovú skupinu maloletých do 12 rokov, ak sú vyrobené a určené výlučne vekovej skupine maloletých do 12 rokov, sú obsahovo a formálne prispôbené úrovni vnímania, emočnej kapacite a sociálnej zrelosti maloletých v tomto vekovom rozmedzí; audiovizuálne diela, zvukové záznamy umeleckého výkonu, multimediálne diela, programy alebo iné zložky programovej služby musia byť vhodné pre celú skupinu maloletých do 12 rokov.“*

Do programového typu **Šport** sa započítavajú programy, ktoré sú obsahovo a tematicky zamerané na jednotlivé druhy športov, predovšetkým ide o programy, ktoré prinášajú dianie zo športových udalostí v priamom prenose alebo zo záznamu. Do tohto programového typu by nemali byť zaradované programy, ktoré spravodajským spôsobom informujú o výsledkoch rôznych športových podujatí. Tie by mali byť zaradené do programového typu Spravodajstvo.

Do programových typov sa nezapočítava doplnkové vysielanie (podľa § 3 písm. h) zákona č.308/2000 Z.z.: *„doplnkové vysielanie je komunikát, ktorý nie je reláciou vysielania 3b) a ako zložka programovej služby zvyčajne dopĺňa vysielací čas medzi jednotlivými reláciami vysielania, najmä videotext, reklama, telenákup, zvukové a zvukovo-obrazové prostriedky oddelujúce vysielanie reklamy a telenákupu a iná programová interpunkcia, ako aj oznam o aktuálnom čase a ohlasovanie programov,“*).

Obr.č.1 – príklad schémy časového rozsahu vysielania programovej služby § 3 písm. n) zákona č.308/2000 Z.z.

Obr.č.2 - príklad schémy programových typov televíznej programovej služby

Pre rozhlasové vysielanie:

Podiely programových typov v mesiaci (ojedinele v týždni) určené podľa programovej skladby xy:

Spravodajstvo - %

Publicistika:

1) *politická publicistika - %*

2) *ostatná publicistika - %*

Dramaturgicky ucelené programy so stálou periodicitou:

1) *detské programy - %*

2) *náboženské programy - %*

3) *literárno-dramatické programy - %*

4) *zábavné programy - %*

5) *hudobné programy - %*

Ostatný program - %

Do programového typu **Spravodajstvo** sa započítavajú programy, ktoré obsahujú aktuálne správy z domova a zo zahraničia, informácie o počasi, dopravnej situácii a športe a ktoré žánrovo zodpovedajú charakteristike spravodajstva. Spravodajstvo stojí na informáciách a faktoch, sprostredkúva rozmanité a spoločensky podstatné informácie odrážajúce myšlienkovú pluralitu spoločnosti a slúžiace verejnosti k utváraniu vlastných názorov. Preto má byť spravodajstvo objektívne, tj. presné, vyvážené, aktuálne, jasné, zrozumiteľné a nestranné, na rozdiel od publicistiky nemá obsahovať redaktorov či moderátorov názor, má iba tlmočiť fakty.

Do programového typu **Publicistika** sa radia programy, ktoré žánrovo zodpovedajú charakteristike publicistiky. Publicistika okrem informácií obsahuje, na rozdiel od spravodajstva, názor, hodnotenie, zahŕňa súdy, postoje, kombinuje analytický a syntetický prístup, jej výsledkom je poznanie a prípadne presvedčenie a získanie recipienta. Na základe zamerania je publicistika v programových typoch rozdelená na politickú a ostatnú.

Do programového typu **1) politická publicistika** sa započítavajú programy typu: diskusia o aktuálnych problémoch, komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam a názory politikov na jednotlivé témy (§ 3 písm. l) zák. č. 308/2000 Z. z.).

Do programového typu **2) ostatná publicistika** sa započítavajú tie publicistické programy, ktoré nie sú politickou publicistikou, tj. ostatné diskusné relácie, ďalej napr. magazíny, medailóny, profily, glosy, mozaiky a pod.

Do programového typu **Dramaturgicky ucelené programy so stálou periodicitou:**

1) detské programy sa započítavajú programy, ktoré sú vhodné a určené pre vekovú skupinu maloletých do 12 rokov, t.j. programy definované v § 3 ods.1 vyhlášky MK SR č.589/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o jednotnom systéme označovania, cit.:

„Audiovizuálne diela, zvukové záznamy umeleckého výkonu, multimedialne diela, programy poskytované prostredníctvom audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie, programy alebo iné zložky programovej služby sa klasifikujú ako vhodné pre vekovú skupinu maloletých do 12 rokov, ak sú vyrobené a určené výlučne vekovej skupine maloletých do 12 rokov, sú obsahovo a formálne prispôsobené úrovni vnímania, emočnej kapacity a sociálnej zrelosti maloletých v tomto vekovom rozmedzí; audiovizuálne diela, zvukové záznamy umeleckého výkonu, multimedialne diela, programy poskytované prostredníctvom audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie, programy alebo iné zložky programovej služby musia byť vhodné pre celú vekovú skupinu maloletých do 12 rokov.“

Do programového typu **Dramaturgicky ucelené programy so stálou periodicitou:**

2) náboženské programy sa započítavajú programy, ktoré sa obsahovo a tematicky zameriavajú na náboženstvo a témy s ním spojené. Patria sem napríklad omše, programy prezentujúce náboženskú činnosť a pod.

Do programového typu **Dramaturgicky ucelené programy so stálou periodicitou:**

3) literárno-dramatické programy sa započítavajú programy, ktoré sú obsahovo a tematicky zamerané na dramatické rozhlasové umenie a literatúru. Patria sem programy ako napríklad literárne pásmo, rozhlasová hra, dramatizácia a pod. Do tohto programového typu sa započítavajú aj publicistické programy, ktoré sa venujú literatúre alebo rozhlasovej dramatizácii. Vo vysielaní tohto typu programu by hudba nemala mať väčšinový podiel.

Do programového typu **Dramaturgicky ucelené programy so stálou periodicitou:**

4) zábavné programy sa započítavajú programy, ktoré sú obsahovo zamerané na zábavu. Patria sem programy ako humoreska, rozhlasový zábavný program, program vtipov a pod. Vo vysielaní tohto typu programu by hudba nemala mať väčšinový podiel.

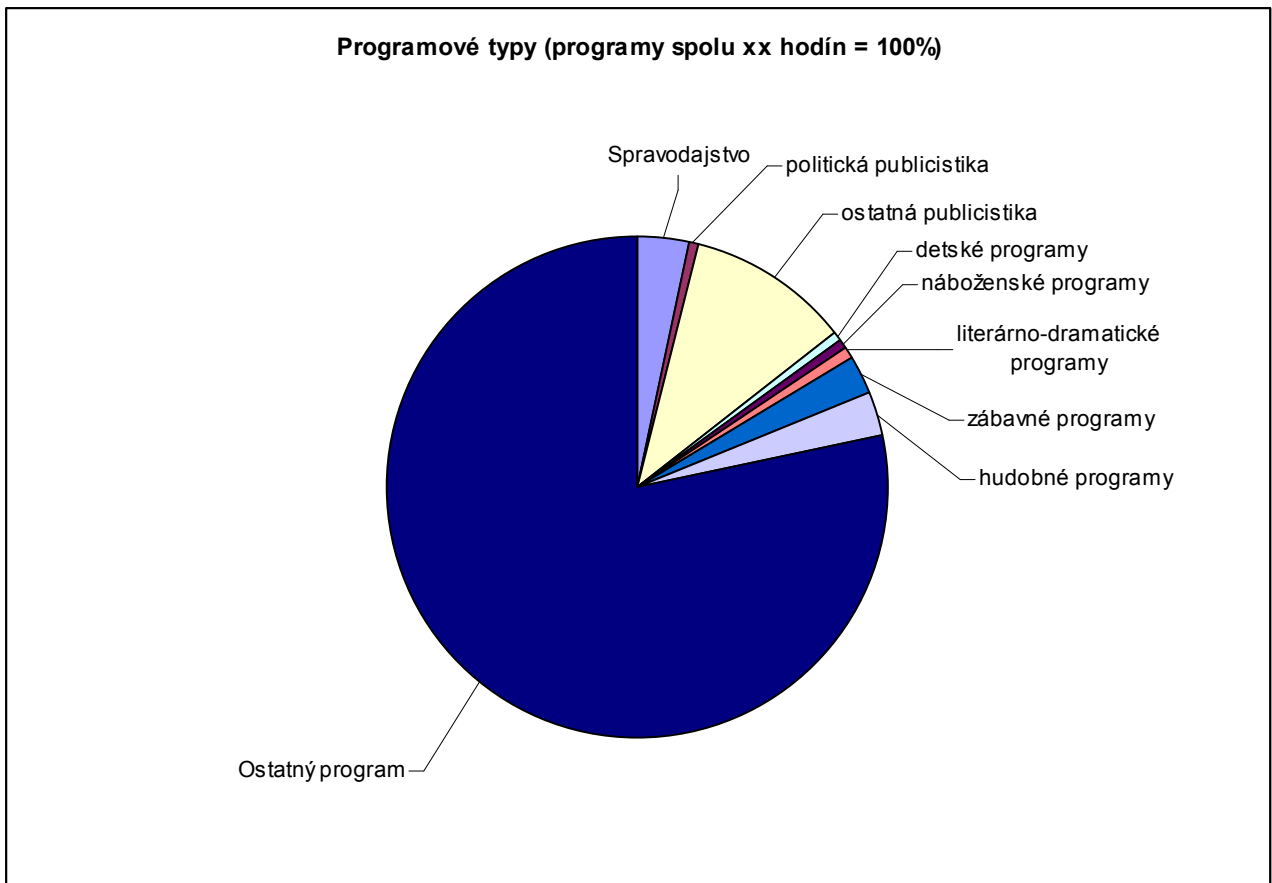
Do programového typu **Dramaturgicky ucelené programy so stálou periodicitou:**

5) hudobné programy sa započítavajú programy, ktoré obsahujú hudbu, ktorá je zameraná na určitý žáner, štýl alebo obdobie. Vo vysielaní tohto typu programu by hovorené slovo nemalo mať väčšinový podiel.

Pozn.

Do programových typov je potrebné zahŕňať iba programy, pri ktorých je žánrová rozlíšiteľnosť a presnosť určenia čo najjednoznačnejšia. Programy typu „Programový blok“ alebo „Vysielací blok“, ktoré sú vysielané na veľkých plochách (4 - 8 hodín) a ktoré obsahujú zmes rôznorodej hudby, informácií a moderátorských vstupov rôzneho obsahu sa pre ich nejednoznačnosť a variabilitu zaraďujú do ostatného programu. Dôvodom, na ktorý sa prihliada je aj skutočnosť, že hodnota programu s jednoznačným žánrovým zameraním a hodnotou (napr. hudobný program o ľudovej hudbe, jazze, alebo tanečnej hudbe xx-tych rokov, alebo zábavný program so scénkami, skečmi a glosami) by mohla byť v absolútnom obsahovom, hodnotovom a v neposlednom rade aj nákladovom nepomere k programu typu „Nočný prúd“ (napr. prúd populárnej hudby) alebo „Popoludnie“ (napr. zmes bulvárnych a aktuálnych informácií, populárnej hudby a kontaktných súťaží).

Do programových typov sa nezapočítava doplnkové vysielanie (podľa § 3 písm. h) zákona č.308/2000 Z.z.: „doplnkové vysielanie je komunikát, ktorý nie je reláciou vysielania 3b) a ako zložka programovej služby zvyčajne dopĺňa vysielací čas medzi jednotlivými reláciami vysielania, najmä videotext, reklama, telenákup, zvukové a zvukovo-obrazové prostriedky oddelujúce vysielanie reklamy a telenákupu a iná programová interpunkcia, ako aj oznam o aktuálnom čase a ohlasovanie programov,“).

Obr.č.3 - príklad schémy programových typov rozhlasovej programovej služby

2. PROGRAMY VO VEREJNOM ZÁUJME

Aktuálny právny rámec

Zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní retransmisii:

§ 46 ods. (1) „Žiadosť o licenciu obsahuje tieto údaje:

k) navrhovaný podiel celkového vysielačieho času vyhradeného programom vo verejnom záujme

§ 49 ods. (4) „Rozhodnutie o udelení licencie obsahuje tieto náležitosti:

h) podiel vysielačieho času vyhradeného programom vo verejnom záujme

Zákon č.220/2007 Z.z. o digitálnom vysielaní:

§ 26 ods.(1): „Žiadosť o udelenie licencie na digitálne vysielenie obsahuje tieto údaje:

k) navrhovaný podiel vysielačieho času vo vysielaní programovej služby vyhradený programom vo verejnom záujme 17) alebo navrhovanú sumu či podiel výdavkov, ktoré žiadateľ použije každoročne na výrobu programov vo verejnom záujme,

§ 27 ods.(7): „Rozhodnutie o udelení licencie na digitálne vysielenie obsahuje:

h) podiel vysielacieho času vo vysielaní programovej služby vyhradený programom vo verejnom záujme, 17) ktorý nesmie byť nižší ako 15% z celkového vysielacieho času vyhradeného reláciám vysielania; tento podiel môže rada dočasne alebo trvale znížiť v prípade televíznej programovej služby, ktorá je monotypovou programovou službou, alebo v prípade rozhlasovej programovej služby,“

Pri určení podielu programov vo verejnom záujme je potrebné predovšetkým vychádzať z definície tohto druhu programu. **Program vo verejnom záujme** definuje zákon č.308/2008 Z.z. v § 3 písm. k) nasledovne:

"Program vo verejnom záujme je program zameraný na uspokojovanie informačných a kultúrnych potrieb poslucháčov alebo divákov na území, ktoré vysielateľ svojím signálom pokrýva; je to najmä

- 1. program pre maloletých zameraný na vzdelávacie, výchovné a informačné účely,*
- 2. spravodajstvo,*
- 3. program zameraný na vzdelávanie a výcvik, vedu a výskum,*
- 4. program, ktorý poskytuje právne a iné informácie, podporuje zdravý životný štýl, ochranu prírody, ochranu životného prostredia, ochranu života, zdravia a majetku a bezpečnosť na cestách,*
- 5. program, ktorý prezentuje kultúru s dôrazom na slovenskú národnú kultúru a kultúru národnostných menšín a etnických skupín, ich život a názory,*
- 6. program, ktorý prezentuje náboženskú činnosť,*
- 7. program, ktorý je určený skupinám osôb v nepriaznivej sociálnej situácii, 5)"*

Ako z uvedenej definície vyplýva, výpočet programov vo verejnom záujme nie je príkladný, nie je striktné daný, takže pod programy tohto druhu možno zaradiť aj iné programy zamerané na uspokojovanie informačných a kultúrnych potrieb poslucháčov alebo divákov, nielen tie, ktoré sú vymenované v definícii pod bodmi 1-7.

Výpočet podielu programov vo verejnom záujme

1. Žiadateľ si najprv urobí súhrn vysielacieho času jednotlivých programov (ide o časový súhrn všetkých programov bez doplnkového vysielania) v rámci bežného mesiaca (týždňa) – tento údaj predstavuje 100%
2. vyčlení programy, ktoré zodpovedajú definícii programov vo verejnom záujme v zmysle § 3 písm. k) zákona č. 308/2000 Z.z..
3. sčíta časový rozsah týchto programov v rámci bežného mesiaca (týždňa)
4. vypočíta podiel programov vo verejnom záujme z celkového vysielacieho času programov (súhrn vysielacieho času programov vo verejnom záujme vydelený jedným percentom celkového vysielacieho času programov. Výsledok predstavuje požadovaný podiel programov vo verejnom záujme.)

Príklad:

Vysielateľ vysielá 24 hodín denne, čo je za mesiac cca 720 hodín, z toho vysielací čas programov je za mesiac napr. 500 hodín (tento údaj predstavuje 100%). Z programov vo verejnom záujme vysielá iba spravodajský program 1 hodinu v pondelok - piatok, t.j. cca 20 hodín za mesiac. Podiel týchto programov (t.j. 20 hodín z 500) predstavuje 4 %.